

10.2. JULIUS PIETER EMMANUEL VAN BIESBROECK (1873 - 1965)

Werkend aan een numismatische studie " Het huisgeld van de Gentse S.M. Vooruit Nr. 1", achterhaalden we dat de voorzijde van de 5 Fr.- en 20 Fr.-stukken van het deelgeld geïnspireerd was op een monumentaal, niet bewaard beeld van Jules Van Biesbroeck Jr., waarmee de federatie van Belgische Coöperatieven in 1905 te Luik tentoonstelde.

Het opstellen van een biografische nota over deze plastische kunstenaar, van wie niet minder dan vier monumenten Gent sieren, te weten de Mastplanters, het François Laurentmonument, de maçonnieke groep Schoonheid-Kracht-Wijsheid en het Van Beverenmonument, bleek niet eenvoudig. Slechts enkele encyclopedieën vermelden hem bondig. Van dan af ging onze volle belangstelling naar deze haast vergeten, sociaal sterk gebonden figuur.

Aanverwanten van hem, nl. Jan-Baptist (1825-1878), een verre neef, Julius Evarist (1848-1920), zijn vader, en Lodewijk Pieter (1839-1919), zijn oom, werden door Oscar Roelandts uitvoerig behandeld in de "Biographie Nationale", maar hijzelf ontbreekt.

Evenmin komt hij vooralsnog aan bod in het "Nationaal Biografisch Woordenboek", leemte waarin we trachten te voorzien in het in 1985 te verschijnen deel XI.

Kunstrepertoria zoals Arto (1979), E. Bénézit (1976) en H. Vollmer (1953) behandelen hem summier. Uitvoeriger zijn de gegevens van E. de Taeye in Thieme-Beckers "Künstler Lexicon", maar ze dateren uit 1910.

Het "Album J. Van Biesbroeck", s.d., oblong formaat, met voorwoord van E. Anseele, verscheen waarschijnlijk in 1914, jaar waarin V. B. uitweek naar de Italiaanse Riviera. Hij vestigde zich te Bordighera in zijn villa "Ons Nest".

Vanaf 1927 verbleef hij in Algerië, meestal in Algiers, soms in Bou Saada. In 1936 is hij terug in de Arteveldestad en verhuist in 1939 naar Vorst.

Uit de jaren dertig dateren twee monografieën. Een bevriend journalist Fernand Arnaudiés publiceerde in mei 1931 te Algiers bij Les Editions Guiauchain "J. Van Biesbroeck. Peintre et sculpteur". Het werd een genummerde oplage van 500 exemplaren, 31 pagina's tekst en 82 afbeeldingen.

vandi) Oscar Roelandts, onrechtstreeks familielid, gaf wellicht rond dezelfde tijd een ongedateerde studie uit, waarschijnlijk gedrukt op de persen van de Stedelijke Vakschool De Ridder te Gent. Alle pogingen ten spijt blijft ze onvindbaar.

In de tweede uitgave van "Een Terugblik" (1930-1935) wijdde Avanti, alias Roelandts dus, naast vermeldingen her en der, een hoofdstuk aan het atelier V.B., dat gevestigd was in de coöperatieve Bakkerij op de toenmalige Nijverheidslaan, thans Nieuwe Vaart, en een aan het Van Beverenmonument. Het werk bevat zoals de eerste uitgave uit 1908 veel illustraties van V.B.'s werk. Op dit punt vullen beide edities elkaar aan.

Hoe op dit stramien van schaarse gegevens voortborduren? V.B. overleed haast twintig jaar terug. Lange tijd woonde hij in het buitenland. Van officiële zijde was er bij ons nauwelijke erkenning. Het archief van Avanti is onvindbaar.

Vermits V.B. partijlid was en hij heel wat presteerde voor de partij, zoals affiches, beelden, lokaalversiering, opsmukking van 1 Meistoeten en jubeltochten, kon men verwachten dat het A.M.S.A.B. rijk zou zijn aan archiefmateriaal. Eén bundel niet te na gesproken over het Van Beverenmonument, met de haast volledige correspondentie daaromtrent, gevoerd vanaf het lanceren van de idee eind 1923 tot de inhuldiging in de zomer 1926, is de oogst eerder mager: een paar originelen van affiches en tekeningen.

Sedert 1885 leerling aan de K.A.S.K. te Gent, en later leraar, enerzijds in beeldhouwkunst, anderzijds in types en kostuums, namelijk van 1905 tot 1908, vormt het archief van deze instelling een rijke bron. Archivalia moeten eveneens berusten aan de Tekenacademie van Antwerpen, daar V.B. meerdere keren deelnam aan de Prijs van Rome, zowel voor schilder- als voor beeldhouwkunst (1889, 1895, 1897, 1898).

Naast enkele werken bezit het Gentse Museum voor Schone Kunsten een uitgebreid dossier V.B. met correspondentie en artikels. Beperkter, maar niet zonder belang is het Archief van het Museum voor Hedendaagse Belgische Kunst te Brussel. Weinig berust in het Museum en Archief voor het Vlaams Cultuurleven te Antwerpen, het Gentse Stadsarchief en het Koninklijk Instituut van het Kunstpatrimonium in het Jubelpark.

Vaak dankbaar is het contact met familieleden, kenissen, tijdgenoten. In elke burgerlijke stand zijn er ambtenaren die bereid zijn onbaatzuchtig te helpen en eventueel het rijksregister in te schakelen om adressen van de gevraagde personen mee te delen.

Zo slaagden we er in contact te leggen met de dochter van de kunstenaar. Resultaat : oorspronkelijk werk; een massa herinneringen; foto's van honderden werken; en vooral een fenomenale reeks artikels, naast Belgische, vooral Italiaanse en Algerijnse, maar ook Franse, Duitse, Spaanse en Amerikaanse ! Bij een kleinzoon van een mede-leerling en bewonderaar diepten we een fotoalbum met werken uit de vroegste periode op.

Saloncatalogi en documentatiemappen door galerijhouders bijgehouden geven resultaten. Teleurstellend echter was ons contact met bronsgieterijen, waarmee V.B. werkte, nl. de Fonderie Nationale des Bronzes uit Sint-Gillis, Vindevogel en Minne Frères uit Gent.

Werkjes als "In het openluchtmuseum te Gent, de Arteveldestad" van S. Janssens (1980) en "Standbeelden van Gent" van K. Haerens (1977) brengen soms pittige details. Voor de groep "Schoonheid, Kracht, Wijsheid", overblijfsel van het "Waterkasteel", de monumentale fontein op de wereldtentoonstelling van 1913, zijn er de talrijke tijdpublicaties over dit gebeuren.

Verschillende beelden bevinden zich als grafmonument te Gent, Evere, Lincoln en San Remo. Nuttig, hoewel onvolledig, terzake is voor Gent de inventaris "In steen en brons van leven en dood" van A. Capiteyn en J. Decavele (1981).

Veel plastisch werk zit in handen van privéverzamelaars en is quasi zeker onvindbaar. Anders is het gesteld met de werken in de musea van Gent, Brussel, Luik, Bordighera, Palermo, Venetië, Parijs en Manchester.

In hoeverre de maçonnieke banden de kunstenaar bestellingen hebben opgeleverd, hopen we te kunnen achterhalen, daar de Nationale Raad van de Vrijmetselaars vrij recent de beslissing nam, dat haar archieven en bibliotheken kunnen opengesteld worden voor wetenschappelijk onderzoek van niet-broeders.

Om de kunstenaar tenslotte in zijn tijds kader te situeren zijn er naast de talrijke overzichtswerken sommige licentieverhandelingen, die de Gentse kunstmiddens uit die periode tot onderwerp hadden.

André DESPRETZ

We herinneren er onze lezers aan dat het A.M.S.A.B. twee door J. Van Biesbroeck ontworpen affiches op posterformaat uitgegeven heeft : de inhuldiging van 'Ons Huis', het nieuwe gebouw van de Gentse socialistische werkersverenigingen op 22 september 1902, en de inhuldiging van het monument Van Beveren op 25 juli 1926. Beiden zijn te verkrijgen door overschrijving van 150 Fr. per affiche (+ 40 Fr. portkosten) op rekening 870-0007163-48 van A.M.S.A.B.